

Heijmans

rapporten van de Algemene Rekenkamer die vorige week zijn uitgekomen. Wij zijn over die ontwikkeling bezorgd en daarom hebben wij de motie van mevrouw Jaarsma medeondertekend. Zij heeft hierover veel vragen gesteld. Ik ben benieuwd naar het antwoord van de staatssecretaris daarop.

De Jong beziet het in zijn eerdergenoemde nieuwjaarsrede van de zonnige kant. Hij verwacht een markt die een veel grotere dynamiek zal laten zien en die wijst op de dominante trend dat verschillende dienstverleners hun krachten bundelen teneinde samen een geïntegreerd dienstenpakket op de markt te zetten. Hoe meer beperkingen de wetgever aan publieke dienstverleners oplegt bij het bouwen van bruggen naar de private sector, des te kleiner is de kans dat maatschappelijke problemen worden opgelost, aldus De Jong. Dat is een oratio pro domo van de president-directeur van het GAK, maar dat mag. De vraag is wel of het CTSV en de Algemene Rekenkamer ook zo breed denken. Ik verwijs hierbij naar het feit dat het Sociaal fonds bouwnijverheid het CTSV al voor de rechter heeft gedaagd over de scheiding tussen publieke en commerciële gelden. De primaire vraag is overigens of er in 2000 inderdaad een belangrijke marktwerking en dus concurrentie zal optreden. De Algemene Rekenkamer betwijfelt dit in een concept over de bedrijfsverenigingen. Men kan daarover gelezen hebben in De Volkskrant van 10 februari. Daarin wordt ook gezegd dat het ministerie weinig greep op de ontwikkelingen heeft. Ik herhaal dat ik mij in dit kader toch wel zorgen maak over de scheiding tussen de A- en B-poot. In de nadere memorie van antwoord wordt gezegd dat slechts tot 2000 ontheffing is verleend voor activiteiten die geen bovenwettelijke aanvulling vormen. Denkt de staatssecretaris daar gemakkelijk een streep door te kunnen halen? Intussen heeft het Verbond van verzekeraars de staatssecretaris een brief geschreven waarin het verbond klaagt over het feit dat de uitvoering van werkzaamheden ten behoeve van WAO-gat-verzekeringen door de uitvoeringsinstellingen tot ongewenste concurrentievervalsing leidt. Komen hier geen mededingingsrechtelijke aspecten aan de orde? Zou het niet verstandig zijn, eens na

te gaan of in een van de nog te nemen algemene maatregelen van bestuur een aanscherping kan worden opgenomen? Graag hoor ik een reactie van de staatssecretaris.

Ik herhaal hier de opmerking die mijn fractie over het voorlopig verslag over PEMBA heeft gemaakt: zullen nieuwe toetreders in 2000 kunnen opboksen tegen de gevestigde instellingen die al jaren op de markt opereren? Als ze het goed hebben gedaan, hebben ze straks waarschijnlijk een voordeel, maar dit aspect zullen eventuele nieuwe toetreders wel onder ogen zien. Het lijkt mij dat de staatssecretaris dit voordeel niet kan elimineren zonder wezenlijk in te grijpen in de markt. Ik wil hier niet de pessimist uithangen, maar ik vraag mij wel af of er inderdaad een aantal UVI's en dus meer concurrentie zal bijkomen in of na 2000. Maar goed, dat is dan ook de vrije markt.

Ten slotte maak ik nog twee opmerkingen. In het voorlopig verslag hebben wij vraagtekens gezet bij het onderbrengen van de werknemersfondsen bij het TICA en die van de volksverzekeringen bij de SVB. In het verleden was er wel een scheiding tussen fondsbeheer en uitvoering. Ik beweer helemaal niet dat het TICA en de bank het slecht doen, maar ik heb wel sympathie voor de "scheiding van machten". Is het niet verstandig om in een definitieve wetgeving voor de uitvoeringsorganisatie, die misschien wel tientallen jaren mee moet, die scheiding aan te brengen, bijvoorbeeld door de fondsen onder te brengen bij de bank en de uitvoering van de volksverzekeringen bij het LISV, tenminste, als die volksverzekeringen dan nog bestaan? Het woord "bank" krijgt dan meer inhoud dan het nu heeft.

Mijn tweede opmerking is de volgende. In het voorlopig verslag hebben wij gewezen op de primaire taak van de uitvoeringsinstellingen om de uitkering correct en op tijd te verzorgen. De staatssecretaris wijst er in de memorie van antwoord op dat de bevordering van reïntegratie niet minder belangrijk is. Helemaal waar, maar helaas komt er van die reïntegratie nog erg weinig terecht. Desniettemin komt mij het beeld van de schoenmaker en zijn leest voor ogen. Uitvoeringsinstellingen gruwen tegenwoordig van de uitdrukking "uitkeringsfabriek". Waarom eigenlijk? Er is toch niets oneerbaars

aan? Zij vinden het toegeleiden naar de arbeidsmarkt veel spannender, maar daar zijn wel grenzen aan.

Ik trek een slotconclusie. Wij hebben te maken met een wetsvoorstel voor een tussenfase, dat bovendien rijkelijk vroeg komt. Het nadeel is een voorlopig blijvende onzekerheid; het voordeel is de mogelijkheid van toekomstige correcties. Bovendien zou uitstel de vaart uit het proces nemen en dan dreigt afstel. Er zijn nog veel onduidelijkheden, maar het kabinet heeft nog tijd om goed na te denken. Het lijkt ons dat de verantwoordelijkheden tussen de minister, het CTSV, de SVB en het LISV in het wetsvoorstel goed zijn afgegrensd, maar ook hier kan de praktijk ons nog het een en ander leren. Wij zijn benieuwd naar het antwoord van de staatssecretaris.

De heer **Veling** (GPV): Voorzitter! Als calvinist verbaas ik mij er heel vaak over wat andere calvinisten en ons calvinistisch volkje in het algemeen allemaal niet voorhebben, maar de uitlating van de heer Heijmans had ik nog niet eerder gehoord: als je erg veel regels over sociale zekerheid maakt, is dat ook calvinistisch. Misschien is het aardig om eens een gedachtewisseling te wijden aan de semantiek van het begrip "calvinisme".

De heer **Heijmans** (VVD): Dat is een aardig idee, maar dan niet alleen over de sociale verzekeringen maar over de hele wetgeving.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 12.30 uur tot 13.30 uur geschorst.

Aan de orde is de **stemming** over het wetsvoorstel **Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met de bestuursorganisatie van en medezeggenschap in universiteiten (modernisering universitaire bestuursorganisatie) (24646)**.

(Zie vergadering van 18 februari 1997.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

□

De heer **Postma** (CDA): Mijnheer de voorzitter! De CDA-fractie heeft het wetsvoorstel gemubd en gewogen en is tot de volgende conclusie gekomen. In de eerste plaats zit in het wetsvoorstel een sterke verticalisering van de benoeming van de colleges van bestuur en de decanen, bij welke benoeming medezeggenschap zelfs uitdrukkelijk in het wetsvoorstel is uitgesloten.

In de tweede plaats leidt het wetsvoorstel tot sterke juridificering. Te vrezen valt dat daarmee de gewenste slagvaardigheid van het universitaire bestuur niet zal worden bereikt en daarmee evenmin de beoogde kwaliteitsverhoging van primaire processen onderwijs en onderzoek.

Daarmee samenhangend hebben wij moeten constateren dat verschil in slagvaardigheid dreigt te ontstaan tussen bijzondere universiteiten enerzijds en openbare universitaire universiteiten anderzijds, nu laatstgenoemde universiteiten na de uitspraken van de commissie van geschillen onderworpen zijn aan de werking van de Algemene wet bestuursrecht. Uit het oogpunt van gelijke concurrentievoorwaarden voor deze beide takken van onderwijs achten wij dit ongewenst.

Samenvattend merk ik op dat de CDA-fractie haar stem aan dit wetsvoorstel niet kan geven.

□

De heer **Bierman**: Voorzitter! Er wordt gezegd dat wij in een kennismaatschappij leven. Wil je met kennis goed omgaan dan is het nuttig om inzicht te kweken en de kunst van het kweken van inzicht te leren. Als ik dit plaats in de context van het onderhavige wetsvoorstel constateer ik dat dit eigenlijk haaks staat op datgene wat wij zouden moeten leren en dat er veel meer een fabrieksconcept in steekt, waarbij een lesfabriek met daaraan gekoppeld een onderzoekskantoor ervoor moet zorgen dat zaken niet onderzocht maar uitgezocht worden. Wat uitgezocht moet worden, zal de minister in grote lijnen kunnen aangeven. Dat kan bij een verstandige minister de micro-elektronica zijn. Bij een volgend kabinet – wie weet wie er dan regeert – zou het ook over astrologie en gastronomie kunnen gaan. Ik denk dat wij in zo'n

situatie de waan van de dag introduceren bij het onderzoek en dat de korte termijn een steeds belangrijker rol gaat spelen, als het al zou werken en als men kan aangeven...

De **voorzitter**: Ik onderbreek u even. Een stemverklaring is een stemverklaring en geen derde termijn. Ik verzoek u zich te beperken tot een stemverklaring.

De heer **Bierman**: Voorzitter! Ik heb stemverklaringen in de Tweede Kamer gelezen en...

De **voorzitter**: Het is interessanter als u die in de Eerste Kamer leest.

De heer **Bierman**: Die hoor ik zelfs vaak aan. Ik zal het kort houden, voorzitter, want ik begrijp dat hier andere tradities gehuldigd worden dan aan de overkant. Overigens heb ik geen Tweede-Kamerfractie, zodat ik mij af en toe even te buiten moet gaan.

Het fabrieksconcept is wat mij betreft het voornaamste probleem, waarbij de uitvoering in plaats van de uitvinding vooropstaat. De medezeggenschap is uitgekleed tot een concept van lesgevers en lesnemers. Ik vind dit niet ten goede komen aan de slagvaardigheid, ik zie minder kwaliteitsgaranties daarin en ik vind het risico van armoede aan ideeën toenemen. Een ondernemende universiteit is wat anders dan een universiteit georganiseerd als een onderneming.

Ten slotte wil ik de minister vragen om rust in de tent. Dat is de eerste vereiste om onderzoek van kwaliteit te leveren.

Op grond van dit alles zal ik tegen het wetsvoorstel stemmen.

De **voorzitter**: Bij stemverklaringen kan een minister geen antwoord geven op vragen. Dat is exact de reden waarom ik enig protest liet horen. Misschien is het goed, dit in het vervolg bij de behandeling van voorstellen mee te wegen.

Ik stel voor te stemmen bij zitten en opstaan.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat, bij afwezigheid van de fractie van het AOV, de leden van de fracties van de VVD, de PvdA (met uitzondering van

het lid Grewel), D66 en het GPV voor dit wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

Aan de orde is **het debat inzake de Procedure tot verkiezing van de voorzitter van de Eerste Kamer**.

□

De heer **De Wit** (SP): Mijnheer de voorzitter! Op 24 maart 1996 zei de heer Wallage dat de Eerste Kamer open zou moeten discussiëren over een eventuele vacature voor het voorzitterschap van de Eerste Kamer. Hij zei dit in reactie op uitlatingen van de heer Bolkestein, inhoudende dat bij een "doorschuiven" van de heer Tjeenk Willink naar de Raad van State de VVD de voorzitter van de Eerste Kamer wilde leveren. Dat was een verrassend standpunt van de heer Wallage.

Na de verkiezingen voor de provinciale staten in maart 1995 hadden de fractievoorzitters van de VVD en de PvdA in deze Kamer nog gezegd dat wat het voorzitterschap betreft in de eerste plaats gekeken moest worden naar de verhoudingen en de wensen in de Tweede Kamer. Bij de algemene politieke beschouwingen in november 1996 in deze Kamer ontkenden de fractievoorzitters van de VVD en de PvdA elke betrokkenheid bij afspraken gemaakt in de Tweede Kamer over de vervulling van enkele belangrijke vacatures – de zogenaamde gouden driehoek – te weten het voorzitterschap van de Tweede Kamer, het voorzitterschap van de Eerste Kamer en het vice-presidentschap van de Raad van State. Collega Korthals Altes zei toen dat er geen sprake was van afspraken, maar wel van afstemming. Hij beriep zich daarbij op twee, volgens hem al heel lang bestaande regels. De eerste regel luidt dat de grootste fractie in de Eerste Kamer een voordracht doet voor een kandidaat voor het voorzitterschap. De tweede regel is, dat voorkomen moet worden, dat de voorzitter van de Tweede Kamer en die van de Eerste Kamer van dezelfde partij afkomstig zijn. De vraag is natuurlijk: bestaan die regels wel?